

Канд. екон. наук Левкович О. В., Райгородська Ю. Ю.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

В теперішніх умовах зростання економіки кредитна діяльність банків займає важливу позицію, оскільки в умовах нестабільності та невизначеності банки забезпечують необхідний рівень спроможності населення у задоволенні своїх потреб, тобто збільшують купівельну спроможність населення, надають можливості їх подальшого розвитку та розвитку економіки держави в цілому.

Ефективна управлінська система кредитування у банку завжди направлена на посилення ролі банківського кредитування в забезпеченні ринкової стійкості та стабільності розвитку національної економіки. Найбільший обсяг у структурі банківських кредитів мають кредити, надані фізичним особам, тобто споживчі кредити. Банки постійно шукають напрямки вдосконалення своєї кредитної діяльності, намагаються зміцнити довіру до свого кредитного портфелю та відповідно збільшити обсяги наданих кредитів. В період економічної та політичної нестабільності кредитування фізичних осіб банком відіграє значну роль, задовольняючи потреби населення. Оскільки, підвищення рівня кредитування впливає на загальний попит домогосподарств, що, в свою чергу, позитивно впливає на розвиток економіки нашої країни.

Кредити комерційних банків становлять основний їх прибуток, а тому визначають зростання всієї банківської системи держави. Фізичні особи завдяки кредиту мають можливість перекрити брак коштів та задовольнити свої особисті потреби, покращити умови свого проживання чи придбати нове житло, техніку, авто та ін. Останніми роками банківська система зазнавала негативних аспектів, які впливали на кількість кредитів домогосподарствам, що через свою низьку платоспроможність погіршували якість кредитування банків. Тому вивчення сучасного стану кредитування фізичних осіб є цінним для економіки країни та її фінансового ринку.

Під кредитом, який надає фінансова установа, слід розуміти суму вільних грошових коштів банку, яку комерційний банк надає позичальнику у користування

виконуючи умови та принципи забезпечення, строкове повернення, оплату та характер цільового використання [1].

Розвиток економіки України сьогодні неможливий без кредитування всіх суб'єктів, що об'єктивно виступає необхідністю підвищення ролі банківського кредитування. Така роль визначається, в першу чергу, широкою сферою застосування банківських кредитних операцій [1].

Останнім часом в нашій країні зростає споживче кредитування для населення та кредитування на купівлю авто, незважаючи на складність у воєнний час виконувати зобов'язання. Зростає відсоток жінок-позичальниць, які потребують мобільності через невизначеність та складність. Зросла середня сума по кредиту через знецінення національної валюти та відповідно здорожчання імпортованих товарів. Дещо зростає у спокійних регіонах кредит готівкою перед зимою, які більш дешевими. Збільшення рівня якісного кредитування дуже важливе для банків, для їх ділової активності та результатів функціонування. Проте поряд із появою нових продуктів існує проблема низької платоспроможності та фінансової стійкості позичальників, відсутність майна для застави, недоліки у оцінці кредитоспроможності населення. І хоча частка проблемних кредитів банків зменшується, вона лишається ще досить вагомою.

Показником кризи споживчого кредитування може стати рівень боргового навантаження фізичних осіб, які мають два або більше довгострокових кредитів, дохід яких не збільшується.

Негативною тенденцією у розвитку кредитування домогосподарств є розширення обсягів роботи небанківських структур, а саме активна діяльність макрофінансових установ, ломбардів, р2р-кредитування. Отже, не дивлячись на розвиток банківського кредитування виникають певні проблеми через перенасиченість ринку споживчими кредитами та не бажанням населення брати нові. Прослідковується негативна тенденція збільшення простроченої заборгованості, зниження вимог до позичальників та збільшення кількості вже безнадійних кредитів [2].

Таким чином, ринок кредитування зростає, проте повільними темпами, що свідчить про наявність певних проблем під час військової агресії. Через війну зростають кредитні неплатежі та відповідно портфель проблемних кредитів банку. Що може стати головною проблемою для українських банків та їх кількісне скорочення. За даними НБУ за час війни кількість непрацюючих

кредитів зростає, а банки значно витрачаються на резерви. Постійно збільшують відрахування до них через втрату платоспроможності клієнтів, доходу, знищення активів та іншого майна. Що в цілому зменшує якість кредитного портфелю.

Для відновлення платоспроможності банки надали фізичним особам відстрочки за платежами, так звані кредитні канікули. Проте банки вже виділяють тих позичальників, які користуючись ситуацією вимагають від установ максимальних уникнень від сплати. Проте нажаль існують і найбільш складні ситуації, пов'язані із смертю позичальника або втратою свого житла, такі кредити скоріше не будуть повернуті взагалі. За даними НБУ вже більше 20% таких безповоротних кредитів через війну та постійні атаки. Банки не мають права на час військового стану стягувати та продавати закладене майно, накладати штрафи.

Отже, в умовах обмеженого кредитного попиту з боку населення, зменшення якості кредитного портфелю, зростання резервів на покриття можливих збитків підвищується ризик прибутковості, що вимагає від банків швидкого пристосування та збереження їх операційної прибутковості.

Список використаних джерел:

1. Жежерун, Ю. Банківське кредитування фізичних осіб в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. *Фінансовий простір*. 2019. № 2 (34). С. 41-50. [https://doi.org/10.18371/fp.2\(34\).2019.178495](https://doi.org/10.18371/fp.2(34).2019.178495).
2. Черниш, О.В. Банківські послуги з кредитування фізичних осіб в Україні: проблеми та перспективи розвитку. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління. 2022. № 1(4). <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-4-08-01>

Канд. екон. наук Левкович О. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

УПРАВЛІННЯ БОРГОВИМ ПОРТФЕЛЕМ ДЕРЖАВИ

Проблема керування борговим портфелем держави стає головною з ключових при розробці стратегії розвитку держави. Це є невід'ємною частиною економічної безпеки держави і прямо або опосередковано виконує вплив на більшість соціально-економічних процесів в сучасних країнах. Таким чином визначення проблем боргу держави є актуальним для сучасної економічної науки.